ձեւալ, քանի որ աս հնարքս չէր գըտնուած՝ ճարպը շատ ուշ կը հալէր, ու շատ վառելու նիւթ կը փճանար. իսկ հիմա աւելի շուտ կը հալի, ու վառելու քիչ նիւթ կ'երթայ. խարխընծիները ձգմելու ալ ժամանակ չկորսուիր:

Ճարպը զտելու կերպը:—Վերի ըսած կերպովս ճարպը հալեցընելէն ետքը, խիստ պատուական մոմ կը շինուի. բայց թէ անկէ ալ աղնիւ ուզես շինել, պէտք է ճարպը նորէն զտես: Առ 50 լիպրէ հալեցուցած ճարպ, ու մանր ջարդէ. առ նաև 15 լիպրէ մաքուր ջուր, և մէկ ունկի ու կէս ծծըմբային թթուուտի հետ խառնէ, որով 66 աստիճան ջերմութիւն կը պատճառի. ետքը ամէնը մէկէն խալկինի մը մէջ լեցուր, ու չափաւոր կրակի մը վրայ դիր: Երբոր եփ ելլելու վրայ կ'ըլլայ, կը սկսի սաստիկ փըրփրիլ. ան միջոցին շերեփով մը փըրփուրները վրայէն առ, ու երբեմն երբեմն խառնէ, ու խալկինին մէջի ջուրը շերեփով մը վեր առ՝ նորէն մէջը լեցուր, ո՞չ զի աւելի դիւրաւ փրփրի. երբոր ալ չփրփրիր՝ կրակը սաստկացուր ինչուան որ սկսի եռալ, ու անանկ կենայ 30 կամ 40 վայրկեան. ան միջոցին նորէն միակերպ խառնէ շերեփով մը, որպէս զի բոլոր նիւթը տակնուվրայ ըլլայ. ու կրակէն վար առնելէդ ետքը ճարպին մէջի կոշտ ու պինդ մասունքները ջրին տակը իջնան:

Անկէ ետքը ճարպն ու ջուրը խալկինին մէջէն թափէ ուրիշ մաքուր տաշտի մը մէջ. երբոր ճարպը քիչ մը պաղի՝ զգուշութեամբ ուրիշ ամանի մէջ պարպէ անիկայ. բայց նայէ որ մէկ բթաչափ թանձրութը ջրին երեսը ճարպ ձգես, որպէս զի չըլլայ թէ ճարպը բոլորովին առնելով՝ մէջը ջուր ալ խառնուի. որ մոմ շինելէդ ետքը վառելու մեծ արգելք կ'ըլլայ, ու վտանգաւոր է: Ճարպը աս կերպով զտելէդ ետքը՝ ամենևին մէջը օտար նիւթերու մասունք չմնար. և անկէ շինուած մոմերը կ'ըլլան ճերմակ, չոր, կարծր, լուսերնին մաքուր, և քովերնէն ամենևին արցունք չվազեր:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Վան Ամպուրկ:

ԱՍԻԱՑԻՔ և Աֆրիկեցիք իրենց պատմութեանց մէջ շատ օրինակներով կը հաստատեն թէ վագրներն ու առիւծները պզտիկուց որ բռնուին ու աղէկ հոգացուին, կ'ընտանենան, ու իրենց տիրոջը վրայ մեծ սէր կը կապեն. բայց մեծնալէն ետքը իրենց բնական վայրենութիւնը բռնածին պէս՝ ամէն ընտանութիւն կը մոռնան: Եւրոպացւոց մէջ ալ այսպիսի պատմութիւններ չեն պակսիր: Միայն Վան Ամպուրկ անունով կորիճը հիմակուան ատենս յայտնի կը ցուցընէ թէ մարդս բովանդակ ստեղծուածներուն վրայ իրաւցընէ տէր ու իշխան է: Կը կարդանք լրագիրներու մէջ, թէ յուլիս ամսուն՝ Անգղիացւոց թագուհիին առջևը երկու հատ առիւծի ձագ տարեր է, որ մէյմէկ ընտանի շնիկներու պէս կը քծնին եղեր իրենց տիրոջը. թագուհին ալ շատ ախորժեր ու հաւներ է այնպիսի նոր տեսարանին:

Վան Ամպուրկ տասուերկու տարեկան տղայ եղած ատենը սկսեր է ետևէ ըլլալ որ ինչ և իցէ անյաղթելի երևցած բաներուն ալ յաղթէ: Աս մտածմունքով գաղտուկ կ'ելլէր տնէն, Ամերիկայի անտառները կը պտըտէր, որսորդներու հետ ընկերութիւն կ'ընէր: Եօթը տարի ասանկ պտըտելէն ետքը դարձաւ իր հօրը տունը, տեսաւ որ իր ծնողքը շատ նեղութեան մէջ են. մտածեց որ իր սորված արհեստովը անոնց ալ ապրուստը ճարէ. թէպէտ և առաջուց միտքը ստակ վաստըկիլ չէր, հապա միայն զուար-

ճանալ։ Ուստի նորէն անտառները դարձաւ, ամէն վտանգ՝ նեղութիւն ու սոսկալի փորձանքներ աչքը առած՝ գնաց վայրի գազաններուն մէջ մտաւ. ետքը գնաց քաղաքէ քաղաք այլ և այլ գազաններ պտըտցընողի մը յայտնեց իր հնարքներն ու վարպետութիւնները. և խօսք տուաւ, ամենեւին չտեսած վագրներուս ու առիւծներուս մէջ յանկարծ կը մտնեմ, ու ինծի բան մը չեն ըներ ըսաւ։ Առջի բերան չհաւտաց մարդը, բայց վերջապէս Վան Ամպուրկին աղաչանքներուն նայելով՝ թողուց որ փորձ մը ընէ։ Վան Ամպուրկ արձակ համարձակ երկու վագրի, մէկ ընձառիւծի ու մէկ առիւծի մը մէջ նետուեցաւ՝ առանց ամենեւին տարակուսելու։ Հոն եղած մարդիկը ան գազաններուն զարհուրելի մռնչելէն դողդըղալ սկսան, ըսելով թէ անշուշտ կերակուր եղաւ գազաններուն. մէյմ՚ալ տեսնեն որ անիկայ մէջերնին կեցած խաղ կը կանչէ, և գազանները հանդարտ կեցեր մուկ կ՚ընեն։ Երբոր մարդիկը ապշած կը հարցընէին իրեն, թէ ատ ինչ հնարք էր որ բանեցուցիր, ինքը ըսաւ անոնց. դուք անոր կը զարմանաք թէ ինչպէս ինծմէ կը վախնան ասոնք, բայց ես կ՚ուզեմ որ իմ հրամաններուս ալ հնազանդին աս գազանները. և կը խոստանամ որ քիչ ատենէն վախճանիս հասնիմ։

Ան օրէն ետքը գրեթէ գիշեր ցորեկ առիւծներու, վագրներու ու յովազներու քովէն չզատուեցաւ. և ոչ միայն վրանին տիրեց, հապա նաև սիրելի եղաւ անոնց։ Վան Ամպուրկ չորս տարի կեցաւ անանկ աս գազանային ընկերութեանը մէջ, և այնչափ ժամանակը խիստ կարճ երևցաւ իր աչքին։ Երբոր հասաւ իր խոստմունքը կատարելու օրը, ու Նոր Եորք քաղքին բնակիչները հրապարակը ժողված կը սպասէին, Վան Ամպուրկ իրեն կատաղի աշակերտներովը դուրս ելաւ։ Տեսնողները վախերնէն կը քստմնէին. ինքը ուրախ զուարթ ու հանգիստ սրտով սկսաւ գազաններուն այլ և այլ շարժմունքներ ու ձևեր ընել տալ երկայն ատեն, ու զամէնքը ապշեցուց։ Իմացուեցաւ թէ աս զարմանալի մարդուն շարժմունքէն՝ կերպէն ու կերպարանքէն կամ նայուածքէն է, որ ան կատաղի գազանները մէյմէկ հեզ ու հանդարտ կենդանիներ կը դառնան։ Վան Ամպուրկ Ամերիկայէն եկաւ Լոնտրա ու Գաղղիա. և ուր որ պտըտեցաւ՝ զամէնքն ալ զարմացուց, ու շատ ստակ ժողվեց. և ամէն տեղ որչափ որ իր անունը լսեր էին՝ աչքով տեսածնին իրենց լսածէն շատ վեր էր։ Հիմա աս հիանալի մարդը շատ երկիրներ քալելէն ետև նորէն Անգղիա գնացած է, և իրեք չորս տարի է որ հոն է։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թունուզ։

ԹՈՒՆՈՒԶԸ Ափրիկէի գլխաւոր ու անուանի քաղաքներէն մէկն է, ու հարիւրաւոր տարիներէ 'ի վեր օսմանեան տէրութեան իշխանութեանը տակն է։ Ոմանք կարծեցին թէ հին ատենը հռչակաւոր Կարքեդոն կամ Կարթագինէ ըսուած քաղաքը աս ըլլայ. բայց ուրիշներուն կարծիքը աւելի հաւանական է, որ կ՚ըսեն թէ Թունուզը հին ատենի Թարսիս ըսուածն է, որ Կարքեդոնացիք պարիսպներով ու բերդերով ամրցուցած էին։ Իսկ հին Կարքեդոնին աւերակները Թունուզին հիւսիսային արևմտեան կողմը կ՚իյնան. բայց այնպէս ծածկուեր ու անհետ եղեր են որ հազիւ կը ճանչցուին. որ ատենով հարիւր հազար զինուոր ու իրեք հարիւր փիղ մէկէն կը հանէ եղեր թշնամեաց դէմ, և Ամիլքար՝ Աննիբաղայ հայրը Կարքեդոնին նաւարանէն երկու հազար պատերազմական նաւ ու իրեք հազար վաճառականի նաւ մէկէն հա-